

„Stajerc“ izhaja vsaki
petek, danan z dnevom
prihodnje nedelje.

Naročna velja za Av-
strijo:

Za celo leto . K 10—
• pol leta . . . 5—
• četrt leta . . . 2.50

Za Ogrsko in inozem-
stvo:

Za celo leto . K 11—
• pol leta . . . 5.50

Naročnino je plačati
naprej. Posamezne šte-
vilke se prodajajo po
20 v.

Uredništvo in upravn-
stvo se nahajata v Ptuju,
gledališko poslopje št. 3

Lopisi in zločinci in se
sprejemajo zastoj, ah
rokopise se ne vrača
Uredniški zaključek je
vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo
ni odgovorno. Cena
oznanil (inseratov) je
za 1/4 strani K 160—
• 1/2 . . . . . 80—
• 3/4 . . . . . 40—
• 1 . . . . . 20—
• 1 1/2 . . . . . 10—
• 2 . . . . . 5—
• 3 . . . . . 2—
Pri večkratnem oznanilu
se cena primerno zniža.

Štev. 43.

V Ptuju, v nedeljo dne 27. oktobra 1918.

XIX. letnik.

Mirovni noti: Wilson Avstro-Ogrski in Nemčija Wilsonu.

Cesar Karl svojim narodom.

Razdelitev Avstrije v štiri dele. — Tudi ogrska suvereniteta se ruši.

Napadi in protinapadi na vseh bojiščih. — Kmetovalčevi nasveti.

Wilsonov odgovor Avstro-Ogrski.

K.-B. Dunaj, 20. oktobra. Reuter po-
ročja:

Besedilo note Zedinjenih držav na av-
strijsko noto z dne 4. oktobra, kakor je bila
poslana od državnega departementa potom
švedskega poslanika, v Washingtonu na
švedskega zunanjega ministra, se glasi:

Državni departement, 18. oktobra.

Gospod!

Čast mi je, potrditi Vam prejem Vase
note z dne 7. oktobra, v kateri prinašate
sporočilo avstro-ogrskemu predsedniku Ze-
dinjenih držav. Imam sedaj naročilo od pre-
sednika, da Vas poprosim za prijaznost, da
sporočite pčtom svoje vlade cesarski in kra-
ljevi vladi ta-le odgovor:

Predsednik Zedinjenih držav smatra za
svojo dolžnost, sporočiti avstro-ogrski vladi,
da se ne more baviti s predloženim predlogom
te vlade, ker so od njegove poslanice z dne
6. januarja nastopili gotovi dogodki največ-
jega pomena, ki so najno izpremenili kompe-
tenco in odgovornost vlade Zedinjenih držav.

Med 14. pogoji, ki jih je takrat predsednik
formuliral, je bil tudi ta-le pogoj: Narodom
Avstro-Ogrske, katerih stališče med narodi
hočemo zavarovati in varovati, naj se da
kar najsvobodnejša možnost za avtonomni
razvoj. Odkar je bil ta stavek zapisan in
izrečen, pred kongresom Zedinjenih držav, je
vlada Zedinjenih držav priznala, da obstoja
vojno stanje med Čeho-Slovaki in nemško ter
avstro-ogrsko državo in da je čehoslovaki
Narodni svet de facto vojni se nahajajoča
vlada, ki ima primerno avtoriteto, voditi vo-
jaške in politične zadeve Čeho-Slovakov.

Vlada Zedinjenih držav je tudi v naj-
večjem obsegu priznala pravičnost narodnih
osvobodilnih stremljenj Jugoslovanov.

Predsednik torej ne more priznati
autonomije teh narodov kot podlago za mir,
na tem, da ti narodi in ne on sodijo o tem,
katera akcija s strani avstro-ogrskemu vlado bo
zadovoljila aspiracije in naziranje narodov o
njih pravicah in o njihovem poklicu postati
člani rodbine narodov.

Sprejmite, gospod, ponovno zatrdilo mo-
jega največjega spoštovanja.

Robert Lansing.

željami ljudskega zastopstva, izvoljenega na
podlagi enake tajne in direktne volilne pra-
vice. Voditelji velikih strank državnega zbora
so njeni člani. Tudi v bodoče ne more nobena
vlada nastopiti ali nadaljevati svojega posla,
ne da bi imela zaupanje večine državnega
zbora. Odgovornost državnega kanclerja na-
pram ljudskemu zastopstvu se bo zakonito
izgradila in zagotovila. Prvo dejanje nove
vlade je bilo predložiti državnemu zboru za-
kon, po katerem se ustava države izpreminja
tako, da je potrebna za odločitve o vojni in
miru pritrditev ljudskega zastopstva.

Jamstvo za trajnost novega sistema pa
ne temelji le v zakonitih poročilih, ampak
tudi v nezlomljivi volji nemškega naroda, ki
stoji po svoji veliki večini za temi reformami
in zahteva, da se energično nadaljujejo.

Na vprašanje predsednika, s kom ima
opraviti on in proti Nemčiji zvezane vlade,
mu torej jasno in ne dvoumno odgovorjamo
tako, da izhaja ponudba za mir in premirje
od vlade, ki jo, prosto vsake samovoljnosti
in neodgovornega vpliva, podpira soglasje
pretečne večine nemškega naroda.

Berlin, 20. oktobra 1918.

Podpisan: Solf, državni tajnik v zunanjem
uradu.

Odgovor Nemčije na Wilsonovo noto.

K.-B. Berlin, 21. oktobra. Wolffov
urad poroča: Nemški odgovor na ameriško
noto z dne 14. oktobra se glasi tako-le:

Nemška vlada je pri sprejetju predlogov
za izpraznitev zasadenih pokrajin izhajala iz
nacela, da je prepustiti postopanje pri tej
izpraznitvi in pogoje premirja presoji vojaških
posvetovalcev in da je vzeti za podlago obo-
ustransko razmerje sil na fronti, ki to zago-
tavljajo in jamčijo. Nemška vlada prepúša
predsedniku, da ustvari priložnost za ureditev
podrobnosti. Ona zaupa, da predsednik Ze-
dinjenih držav ne bo odobril nobenih zahtev,
ki bi se ne dale spraviti v sklad s častjo
nemškega naroda in s pripravljentem miru
pravičnosti.

Nemška vlada se zavaruje proti očitaniu
nezakonitih in nečloveških dejanj, ki se oči-
tajo nemškim bojnim silam na kopnem in na
morju in tako tudi nemškemu narodu.

Razdiranja bodo za kritje umirja vedno
potrebna ter so v toliko tudi mednarodno-
pravno dovoljena. Nemške čete imajo naj-
strožje naročilo, prizanašati privatnemu imetju
ter skrbeti po svojih močeh za prebivalstvo.

Kjer se vrše kljub temu izgredi, se krivci
kaznujejo.

Nemška vlada zanika tudi, da je nemška
mornarica pri potapljanju ladij namenoma
uničevala rešilne čolne in osebje.

Nemška vlada predlaga, da naj v vseh
teh točkah razjasne dejanski stan nevtralne
komisije. Da se prepreči vse, kar bi utegnilo
otežkočiti mirovno delo, je izšel po naročilu
nemške vlade na vse poveljnike podmorskih
čolnov ukaz, ki izključuje torpediranje potni-
ških ladij, pri čemur pa iz tehničnih vzrokov
ni mogoče prevzeti jamstva, da bo dosegel
ta ukaz vsak na morju se nahajajoči podmor-
ski čoln, predno se vrne.

Kot temeljni pogoj za mir označuje
predsednik odstranitev vsake ne samovoljni,
sloneče sile, ki more zase brez kontrole in
lastnega nagiba motiti mir sveta. Na to od-
govarja nemška vlada: V Nemčiji ljudsko
zastopstvo ni imelo vpliva na sestavo vlade.
Ustava pri odločitvi o vojni in miru ni do-
ločala, da ljudski zastop pri tem sodejuje.
Te razmere so se temeljito izpremenile. Nova
vlada je sestavljena v popolnem soglasju z

Nova doba — novo življenje . . .

Evropa je izgubila svojo vevlast, ki je
glasovala skozi sto in stoletja o svetovni
usodi. Avstrija, ta ponosna monarhija Haba-
burgercev je razpadla v eno vrsto držav, ki
še danes ne vejo, ali jih bodoje zamogle ve-
zi, ki so sicer iz najslabjših papirnatih niti,
zjediniti, ali pa postanejo popolnoma samo-
stojne. Cesarjev manifest želi sicer zvezo raz-
pršenih členkov v eno zvezno državo, ali o
tem nima več moči določati. Določali bodo
o tem posamezni narodi. Ker se niso izpol-
nile pred nedolгим časom dane nam svete
obljube in ker smo v tej vojni doživeli eno
razočaranje za drugim, nas razdeli monarhi-
je, za katero smo se z vso gorečnostjo bori-
li, za katero smo krvaveli in se žrtvovali,
pusti popolnoma hladne in mlačne in nam
da le povod do treznega preudarka politič-
nega in gospodarskega načina, kar daje sicer
tudi dokaz zadržanja vseh drugih, v državi
živečih narodnih skupin.

V tem trenutku, ko so nam odpovedale
vse sile na zunaj in znotraj, v tel. trenut-
ku, ko trka že glad na duri in so rasi . . .

zavne nezmožnosti vsi gospodarski viri izrpani in ker sta nam Ogrska in Češka povrh se zanikali svoja življenska sredstva, presoja se stvar s čisto drugega stališča. Danes velja edino le beseda mir, trdna, stalna ureditev naše bodočnosti in politične pripadnosti ter poravnava z drugimi avstrijskimi narodi in oskrba z živežem. Najpoglavitejše in najnujnejše je sicer življensko vprašanje, ker, če vsi skupaj prej gladu poginemo, ne rabimo več nobene mednarodne poravnave in tudi nobenega mirovnega zaključka. Vsem tem porazom se pridružuje glad, najhujše gorje, ki nas nezadržljivo vedno bolj zasleduje in ki je postal v mestih alpskih dežel že grozna strahota . . .

Evropa, ta biser svetovne zemeljske kroglje izgubila je svoj blešč in je kakor lučna lučica otemnela v pesti prekmorskih denarnih mogotcev, ki edini diktirajo sedaj o njenih usodah. Ta Evropa je danes obsojena na življenje in smrt in osrednjim velesilam se je kljub vsem vojaškim zmagam, kljub temu, da stoji naše armade z orožjem v roki še vedno na sovražni zemlji, s silo ponudila časa političnega in gospodarskega samomora, katero so hoteli ali nehote morale sprejeti.

Ojčiti in vzdriniti se je treba iz osupljene omamljenosti, izogaiti se trnjevih potov in stopiti srčno na gladko in soleno pot svobodne sreče. Ker so kocke za usodo Avstrije že padle in ker smo zaman vstrajali v boju za nerazdeljivost starozgodovinskih kronovin Avstrije, vstrajajmo sedaj z vso vneto in gorečnostjo ter odločni na novo odkazani nam poti, ker tako nam je za dobro ali slabo naše bodočnosti usoda že določila . . .

Upajmo, da iz nove dobe vzklije tudi novo življenje . . .

Mirovno gibanje.

Nacrč nemškega odgovora Wilsonu.

K. B. Dunaj, 18. oktobra. Berlinski poročevalec lista „Abend“ poroča: Nacrč nemškega odgovora na Wilsonovo noto vsebuje to-le točke:

1. Poostreana vojna podmorskih čolnov se ustavi.
2. Vojaška rasdejanja v opustošenem ozemlju se bodo omejila na najpotrebnejše.
3. Osební režim v Nemčiji se boče popolnoma odstranil.
4. Prosi se, da se naznani celoten obseg vojnih ciljev ententnega programa.

Papež Wilsonu.

„Associated Press“ poroča iz Rima: Papež se je obrnil do predsednika Wilsona in izrazil nado, da bo njegov izvizeni duh, njegova premisljena sodba in njegovo močno človeško čustvo omogočilo predsedniku, da dobi rešitev, ki bo zadovoljila obe stranki.

Izgledi za mir.

Bern, 19. oktobra. V tukajšnjih političnih krogih presojajo danes izgleda za mir bistveno bolj ugodno. Splošno je mnenje, da bodo prihodnje note razpravljale o podrobnostih in da vstraja predsednik Wilson kljub pritisku Anglije in Francije na svojem stališču, da hoče doseči sporazumni mir.

Frankfurt a. M., 19. okt. „Secolo“ poroča, da je Sonnino izjavil, da računa s sklepom miru do spomladi.

Rotterdam, 19. oktobra. Iz Londona poročajo, da se je izrekel angleški vojni kabinet soglasno za separatno obravnavanje vprašanja premirja in vprašanja miru. Vojni kabinet odklanja poseganje v območje Haiga in Focha. Glede vprašanja premirja je ententa nepopustljiva, pač pa bi bila pripravljena, popustiti v mirovnem vprašanju.

Genf, 19. oktobra. „Humanite“ pišejo: Če sedaj ne pride do miru, lahko traja vojna še leta. Desti se je govorilo o porazu Nemcev. Prav tako, kakor se bodo znali Nemci še leta in leta braniti. Zato je treba hiteti, sicer ne pogine samo sovražnik, marveč cela Evropa v morju krvi.

Francoska ni več za gospodarsko vojno.

Basel, 19. oktobra. Pariški „Temps“ poroča, da je francoski kabinet načeloma sprejel Wilsonov predlog, ki vsebuje proklamacije zahteve, da naj se nadaljuje proti Nemčiji po vojni gospodarska vojna.

Cesarjev manifest.

Mojim zvestim avstrijskim narodom!

Odkar sem zasedel prestol, stremim neomajno za tem, da bi vsem svojim narodom priboril zaželjeni mir ter narodom Avstrije kazal poti, po katerih bi brez zaprek in sporov blagovito razvili moč svoje narodnosti in jo mogli uspešno uporabljati za svojo duševno in gospodarsko blaginjo.

Strahna borba svetovne vojske je doslej ovirala mirovno delo. Junaštvo in zvestoba, požrtvovalno prenašanje nadlog in stisk, vse to je v tem hudem času zmagoslavno branilo domovino. Težke vojne žrtve so nam morale zagotoviti častni mir, na čigar pragu, z božjo pomočjo, stojimo danes.

Sedaj se je treba nemudoma lotiti obnovitve domovine na njenih prirodnih in zagatedelj najzanesljivejših temeljih. Želje avstrijskih narodov je treba pri tem skrbno spraviti v sklad in jih izpolniti.

Odičen sem, to delo ob svobodnem sodelovanju Svojih narodov izvesti v duhu onih načel, ki so jih zvezni vladarji v svoji mirovni ponudbi sprejeli za svoje.

Avstrija naj postane po volji svojih narodov zvezna država, v kateri tvori vsako narodno pleme na ozemlju, kjer je naseljeno, svojo lastno državnost.

V združitve poljskih ozemelj avstrijskih z neodvisno poljsko državo se s tem nikakor ne posega.

Tržaško mesto s svojim okolisem dobi po želji svojega prebivalstva posebno stanje.

Ta nova uredba, ki se nikakor ne dotika celovitosti dežel ogrske svete krone, naj vsaki narodni posamezni državi zajamči njeno samostojnost. Uspešno pa bo tudi ščitila skupne koristi in jih uveljavljala povsod ondi, kjer je skupnost življenska potreba posameznih državnosti. Zlasti bo treba združitve vseh moči, da se po pravičnosti in primernosti uspešno rešijo velike naloge, ki izvirajo iz vojnih posledic.

Dokler ta procesna ne bo zakonito izvedena, ostanejo sedanje naprave za varstvo splošnih koristi neizpremenjeno veljavne. Moji vladi je naročeno, da nemudoma pripravi vsa dela za obnovitev Avstrije.

Do narodov, na katerih samoodločbi bo osnovana nova država, se obračam s pozivom, naj pri velikem delu sodelujejo z narodnimi sveti, ki naj — sestavljeni iz državnih poslancev vsakega naroda — uveljavljajo koristi narodov med seboj kakor tudi v občevanju z Mojo vlado.

Tako naj naša domovina, utrjena po slogi narodov, ki jih oklepa, kot sveza svobodnih narodov izide iz vojnih viharjev.

Vsemogočni naj blagoslovi naš trud, da bo veliko mirovno delo, ki ga gradimo, na srečo vsem Mojim narodom.

Na Dunaju, dne 16. oktobra 1918.

KARL m. p. HUSSAREK m. p.

Ob istem času se obrača Veličanstvo na armado in mornarico takole:

Povelje armadi in mornarici!

Po željah vseh narodov Avstrije se bodo ti strnili v narodne države, združeni v eni zvezni državi. Na ta način se bodo po eni strani odpravile ovire, ki so obstajale v skupnem življenju narodov, po drugi strani pa naj se v bodoče odpre enotnemu delovanju za blagor lastnega naroda in domovine neovirana in prosta pot.

V tem pomebnem trenutkih se obračam na armado in mornarico. V Vaših vrstah sta zvestoba in edinstvo vedno neločljivo družili vse narode med seboj in z Menoj.

Neomajno je Moje zaupanje, da bo duh zvestoba in edinstva, ki se je od nekdanj in tudi sedaj popolnoma izkazal, živel trdno dalje. Hočemo ga ohraniti in bodi novim državam Avstrije najdragocenajša dedščina, njim in Meni v korist in blagor; v to pomozí Bog!

Schönbrunn, 17. oktobra 1918

KARL m. p.

Politični utrinki.

Angleži o manifestu cesarja Karla.

Angleško časopisje piše — koraj brez izjeme, da je izšel manifest cesarja Karla prepozno. „Times“ navajajo želje Poljakov, Čehov, Jugoslovanov, Romunov in Italijanov in pravijo, da se želje narodov ne skladajo z nadaljnjim obstojem monarhije Habsburžanov.

Ententa za popolno samostojnost Češke države.

Kakor listi poročajo, se je izrazila ententa za popolno ločitev Češke od Avstrije.

Tudi Ogrska se naj razdeli.

Berlin, 21. oktobra. „Lokalanzeiger“ poroča iz Genfa: Poročila zanesljivih angleških in francoskih virov pravijo, da je razdelitev Ogrske ena izmed neomajnih točk programa ameriških strank, zlasti levice, ter da se stranke s tem sklicujejo na neodolno vlogo Ogrske ob izbruhu svetovne vojne.

Jugoslovanski državni program.

Narodni svet Jugoslovanov zahteva zjedinenje celokupnega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov na vsem njihovem etnografskem teritoriju brez osira na pokrajinske in državne meje v eno samo edinstveno in popolnoma suvereno državo. Nadalje zahteva biti zastopan na mednarodni mirovni konferenci in odklanja valed tega nacrt podan v avstrijskem cesarskem manifestu in smatra, da se more s sprejetjem vseh teh načel zagamčiti trajen mir med narodi. Zagotavlja tudi po občin našelih demokracije vsem drugorodnim manjšinam v državi Slovencev, Hrvatov in Srbov svobodni razvoj in sosednim državam trgovinsko-prometni d.hod do morja.

Nemško-avstrijska država.

Sklepi nemškega narodnega zbora.

Dunaj, 21. oktobra. Pozno popoldne se je sešel v nižje-avstrijski deželni zbornici nemški narodni zbor. Predsedoval je državni poslanec dr. Waldner. Na njegov predlog so sklenili, da bodo uporabljali, dokler ne sklenejo lastnega poslovnika, poslovni red poslanske zbornice. Izvoljeni so bili trije predsedniki: poslanci Dinghofer, Seitz in Fink. Seitz je prevzel predsedstvo. Po njegovem govoru so navdušeno in soglasno sprjeli skupni sklep, v katerem izrekajo odločnost nemškega naroda v Avstriji, da svoj bodoči red sam določi, da ustanovi samostojno nemško-avstrijsko državo in urdi svoje razmerje do drugih narodov potom svobodnih dogovorov z njimi. Nemško-avstrijska država zahteva teritorialno oblast nad celokupnim nemškim naselbinskim ozemljem, posebno tudi v sudetskíh deželah. Vsaki pripojitvi ozemelj, na katerih prebivajo nemški kmetje, delavci in meščani, drugim narodom, se bo nemško-avstrijska država upirala. Dohod nemškega naroda do Jadranskega morja se zagotovi potom dogovorov z drugimi narodi. Dokler se ne snide na podlagi splošne in enake volilne pravice izvoljeni ustavodajni narodni zbor, ki bo določil ustavo nemško-avstrijske države, bo zahtevala nemški narod v Avstriji celokupnost nemških državnih po-